

[DIVISIÓ TERRITORIAL 1] Per què una nova organització ara?

Albert Punsola (/autor/albert-punsola-44)

15/06/2006

Aquesta és d'alguna manera una falsa pregunta. En realitat el tema de la divisió territorial de Catalunya ha estat latent en el debat polític del darrer segle i mig; pràcticament des que la Renaixença va bastir la idea d'una organització territorial pròpia per a Catalunya amb la finalitat de superar el jacobinisme de les províncies, creades a imatge i semblança del departament francès en els anys 30 del segle XIX. La resta de la història és coneguda. Fet el parèntesi que va suposar la Generalitat Republicana va introduir el 1936 la divisió comarcal establerta per Pau Vila, que va arribar a desenvolupar-se plenament amb la Generalitat restaurada a la transició. El nou marc de debat polític pretén transcendir aquella etapa i per aquest motiu es planteja la possibilitat d'establir una divisió que, entre la comarca i el poder de la Generalitat, organitzi el país en unitats administratives més o menys homogènies en superfície, que no en població, i que tinguin un doble caràcter: poder local i òrgan de descentralització de la Generalitat. L'objectiu és polític -desplegar l'exercici del poder segons un model propi- però també funcional en fer-ho de la manera que sigui més útil als ciutadans. Però si aquests objectius generals són força compartits, és en l'aplicació concreta d'una nova organització territorial quan sorgeixen dubtes, inquietuds i recances. **El territori, realitat dinàmica** Joan Tort, geògraf i membre del comitè organitzador va ser l'encarregat d'obrir les jornades amb una conferència que va situar el tema de l'organització territorial en la seva veritable dimensió: el territori és un element canviant, dinàmic i, com va assenyalar, 'cap debat sobre aquest tema pot pretendre oblidar aquesta llei universal'. Tort va afirmar que 'és imprescindible la creació d'un espai de debat serè per a les grans preguntes sobre el territori a diferents escales' i va afegir que 'Catalunya té una tradició intel·lectual específica en aquest sentit que ha creat un pòsit i que convindria no perdre'. En la seva conferència Joan Tort va aportar els elements que haurien d'emmarcar el debat, més enllà de la ideologia que s'hi projecti. Un d'ells és la idea de l'organització del territori com a estructuració del mateix. Aquest és un fet històric i universal: s'ha donat sempre i en totes les cultures. Un altre element decisiu és el concepte d'escala. Totes les escales -de la més petita a la més gran- són interdependents i no hi ha organització possible sense tenir en compte aquesta llei no escrita. Les escales de detall -el municipi, fins i tot el barri- condicionen les escales superiors. No respectar per tant una realitat a escala local generarà distorsions en escales superiors. Actualment, un terç dels municipis catalans tenen problemes o conflictes relacionats amb els límits que poden condicionar directament divisions de nivell superior. La situació és complexa però no aquí i ara sinó sempre i arreu. Le Corbusier va afirmar que 'les realitats geogràfiques i administratives rarament coincideixen' un principi que, en una altra formulació, ja havien intuït els grecs. Tort va defensar, recordant la figura històrica de Cerdà, a importància que hi hagi un 'protagonisme del ciutadà, que comporta una certa idea d'equitat en el territori'. I va demanar que aquest repte del debat territorial havia de ser afrontat 'sense pors'. Una referència clara a la classe política catalana i el retard en plantejar-se una qüestió que no es podrà posposar per gaire més temps. **'Ara ja toca'** Jesús Burgueño, professor de geografia per la universitat de Lleida i doctor en la mateixa matèria per la de Barcelona va plantejar la seva intervenció principal en les jornades amb aquesta expressió però en interrogant. Ell però va respondre positivament per diverses raons. Primera, 'perquè hem arribat a un punt en que el comarcalisme ja no nega l'existència d'àmbits supracomaricals i s'ha aconseguit definir la vegueria' Burgueño va afirmar que la vegueria ha de correspondre a l'àmbit de de la Diputació amb les modificacions puntuals d'àmbit que, segons ell, comportaran les tres noves vegueries previstes en principi i va voler posar tot l'èmfasi en el fet que 'seria un error caure en el nominalisme', referint-se a

que la tria del nom potser no sigui l'òptima -en la seva opinió és massa historicista- però 'cal centrar-se en com funcionarà i això és l'únic rellevant'. En aquest escenari de futur, que els analistes situen després de les eleccions de la tardor, hi ha alguns aspectes que, per a Burgueño, demostren que 'els governants solen fugir dels problemes difícils'. Els més importants serien: > El mapa de les vegueries no està tancat ni en el nombre -tot i que s'apunta la xifra de set- ni en les delimitacions. > L'encaix entre vegueries i províncies és jurídicament possible, però no s'ha definit com es farà. Teòricament cabria la possibilitat de fer desaparèixer la província i assimilar-la a la vegueria o bé mantenir-la només als efectes de l'administració de l'estat, per exemple en el cas de les audiències provincials de justícia. Burgueño va afirmar que vegueries i províncies hauran de fondre's en un sol ens i que l'alteració dels límits provincials està prevista per la Constitució Espanyola i es podria concretar en lleis orgàniques *ad hoc*. > No s'ha concretat un sistema electoral que pugui respondre a aquesta nova realitat. Ens podríem trobar que tinguéssim una nova divisió territorial a tots els efectes menys pel que fa a les eleccions. > Les comarques no desapareixen però tindran una funció diferent. Ara bé, això planteja alguns problemes especialment en el cas de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Hi haurà comarques dins l'àrea metropolitana? Coincidirà aquesta àrea amb la vegueria de Barcelona, molt més àmplia? Són qüestions que no han estat clarificades encara. Per a Burgueño, els avantatges de la vegueria, amb aquest nom o amb un altre, és que permeten la descentralització del país i alhora són realitats existents i no imposicions artificials. En aquest sentit va afirmar que 'la contraposició que s'ha fet en els darrers anys entre Barcelona i Catalunya i a la inversa ha estat un gran error' i que 'hi ha hagut una concepció massa centralista del poder a Catalunya'. Es va mostrar partidari d'abordar el tema immediatament: 'hem perdut ja massa temps perquè en les discussions de l'estatut el 1978 alguns ja ho havien proposat'. I va afegir que 'un Informe tan important com el que va fer Miquel Roca als anys 80 va ser enterrat pels seus propis companys de partit perquè proposava una organització regionalitzada del país i amb menys municipis'. Jesús Burgueño va defensar la vegueria com a 'instrument de reequilibri territorial i de suport als municipis com ara ja fan les diputacions'. Va manifestar també el seu convenciment que 'pel que poden aportar haurien de ser un element engrescador' alhora que constatava que 'fins ara no engresquen gaire a ningú, ni a nivell intel·lectual ni periodístic'. La intervenció de Jesús Burgueño va confirmar la tesi expressada per Tort sobre l'existència d'un cert temor de cara a abordar aquesta qüestió a Catalunya. **Cooperació i coexistència** Després dels geògrafs va ser el torn dels juristes. Joaquim Ferret, catedràtic de Dret Administratiu de la Universitat Autònoma de Barcelona va fer una exposició en la qual va mostrar un elevat grau de pragmatisme. Va remarcar que l'ideal és que els municipis col·laborin entre ells i en aquest sentit va posar com un exemple molt positiu la tasca de les diputacions que 'en els darrers anys han estat veritables xarxes de municipis'. Segons Ferret aquest exemple seria traslladable a una nova organització en la qual els municipis serien l'expressió de l'autonomia local i l'ens superior a ells -el que fos finalment- seria l'expressió de l'autonomia local supramunicipal. Sobre les dificultats a l'entorn del fet metropolità, es va mostrar partidari de procedir amb la màxima simplificació i va apuntar que 'en cap cas, si es crea una vegueria per a aquest àmbit, s'hauria d'afegir un altre ens metropolità perquè cal evitar aquest tipus de duplicitats'. La seva proposta es va sintetitzar en la següent frase: 'No més estructures sinó noves funcions per a les estructures'. Segons ell, 'vegueries, províncies i comarques poden coexistir sense fer-se mal les unes a les altres'. En relació al que havia esmentat Burgueño sobre la necessitat d'adaptar els àmbits electorals a la nova organització, Ferret va dir que 'veia molt difícil que es pogués realitzar aquesta adaptació en aquest moment per les repercussions que això podria tenir en les votacions'. La divisió territorial de Catalunya com a assignatura pendent es planteja, doncs, en aquest moment per l'existència d'una necessitat de redefinir l'articulació de les relacions entre les diferents escales -local, comarcal, regional, nacional- Aquesta necessitat ve marcada per les transformacions demogràfiques, econòmiques i socials que ha patit el país en les dues últimes dècades i coincideix amb una conjuntura política més o menys favorable. Ara per ara, el consens respecte al tema, tot i les diferències persistents, és més viable que en altres ocasions. Ho veurem en els propers lliuraments.

Adjunt

Mida

[\[pàgina principal \]](#)

19.03

(https://www.sostenible.cat/sites/sostenible.cat/files/public/migraciudades/img/divisioterritorialbanner1.jpg) KB

Share 0

Tuit

(https://plus.google.com/share?url=https%3A//www.sostenible.cat/noticia/divisio-territorial-1-per-que-una-nova-organitzacio-ara-0)

(https://www.sostenible.cat/print/noticia/divisio-territorial-1-per-que-una-nova-organitzacio-ara-0)

Relacionats

Butlletí

Correu electrònic *

[Enviaments anteriors \(/newsletter/sostenible\)](/newsletter/sostenible)

(/)

Revista de la **xarxa** de ciutats
i pobles cap a la sostenibilitat

Diputació
Barcelona

<http://www.diba.cat>[Arxiu \(/arxiu\)](/arxiu)[Continguts per categoria \(/tagclouds/chunk/3\)](/tagclouds/chunk/3)[Continguts per etiqueta \(/tagclouds/chunk/1\)](/tagclouds/chunk/1)[Continguts per municipi \(/tagclouds/chunk/2\)](/tagclouds/chunk/2)[Avís legal \(http://www.diba.cat/avislegal\)](http://www.diba.cat/avislegal)[Contacte \(/formulari/contacte\)](/formulari/contacte)[RSS \(https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=\)](https://www.sostenible.cat/pagina/rss#overlay-context=)<https://www.facebook.com/Sosteniblecat-146513494888><http://www.twitter.com/xarxasost><http://youtube.com/xarxasost>[\(rss.xml\)](#)